

БАРБОЛОВА, Зоя (*София, България*)

АРХАИЧНИ ФАМИЛНИ ИМЕНА ОТ ТЮРКСКИ ПРОИЗХОД В СЕЛО ЗЛАТИЯ, МОНТАНСКО

Archaic family names of Turkic origin in the village of Zlatia, Montana region

In the classification of family names in the village of Zlatia in the Montana region according to their origin four groups have taken shape: 1) Romanian, 2) Slavic, 3) Turkic, and 4) of unclear origin. Almost all of them are archaic considering their unclear inner structure which is why they are polytymological. The object of study here are only those names of Old Turkic origin and they are supposed to date back to the First Bulgarian Kingdom.

Keywords: family names, linguistic origin, Bulgarian, Old Turkic

Село Златия е разположено на десния бряг на р. Цибрица, на пет километра на юг от дунавското пристанище Долни Цибър (между Лом и Козлодуй). От 13 декември 1955 г. то обединява бившите Куле махала и Калугер махала. Кога точно са възникнали тези махали не е ясно. По предания първите заселници са дошли тук в края на XVII началото на XVIII в. от областта Олтения на тогавашна Влахия. Според една хипотеза те са формирани от завърнали се от Влахия българи, участвали в Чипровското въстание. Двете махали заедно със съседните села Горни и Долни Цибър и малко по-отдалечените с. Станево и гр. Козлодуй формират един анклав от селища с влашкоезично население, т.е. говорещо на един румънски диалект, близък на олтенския. Той все още не е изчезнал напълно, а до 50-те – 60-те години на миналия век неграмотните възрастни жени не знаеха и трудно разбираха български.

Писмени данни за селото от преди XIX в. не са запазени. Не са правени и археологически проучвания. Известни данни ни дават само влашкият и българският говор в селото и ономастиката, в частност антропонимията и най-вече фамилните имена (по-нататък ФИ). Априори се открояват славянски и румънски по произход имена. Други имат сложна етимология, но също обикновено ги извеждат от румънски или славяно-български. Имената от тази група обаче се поддават и на друга етимологична интерпретация въз основа на тюркските езици, където те се срещат и намират обяснение. Някои от тези имена са обект на изследване в тази работа.

Едно от тях е ФИ **БАЛАЧЕВ** (рум. *Balaciu*) – словесен знак на една от големите фамилии в селото. Ст. Илчев твърди, че е производно от рум. ЛИ *Bălaci*, което от своя страна обаче не намира обяснение на румънска почва. Същевременно в киргизски се открива думата *балачылык* = *балалык*² ‘детство, детска ненавист’ (Юдахин, 1985, I: 104), а в казахски *балашиа* ‘като дете; по детски’ (Бектаев, 2001: 88) < общотюрк. *бала* ‘дете’. ЛИ *Балаши* в миналото е било често срещано при татарите и се смята за старотюркско-кипчакско-татарско, образувано също от *бала* ‘дете’ + умал.-ласк. суфикс *-аши (-и)*. Значението му е “детенце”. От това име се извежда руската фамилия *Балашиов*, а също и името на град *Балашиов* (Никонов, 1993). На славяно-българска почва, а може би далеч по-рано, вероятно *иш* > *ч*, както при *Бигаши* ~ *Бигащ* в старотюркски и запазено в татарски (Тат.р.). Възможно е ФИ *Бебов* (вл. *Beba*) да е калка на *Балачев*, въпреки че Ст. Илчев го свързва с а) *бебе* ‘бате’; б) *бебек* ‘1) валчесто камъче; 2) нисък, топчест човек’ (Илчев, 1969: 68). В говорите на селото обаче тези думи не са познати.

ФИ *Балачев* може да бъде изведено и от казах. *бал ашу* ‘лекуване; гадаене’, което вероятно е имало по-стара форма или просто фонетичен вариант **бал ачу*. От друга страна и до днес в тюркските езици *бал* ‘пчелен мед’ е и антрополоксема, напр. в тат.: *Балбай* < *бал* ‘мед’ + *бай* ‘господин’; *Балкай* < *бал* + умалит.-ласк. суф. *-кай* и др., а на надгробните българо-татарски камъни е записано името *Балтач* // *Балтачи*, образувано от *балтачи* ‘дърводелец’ (Тат. им.), което чрез изпадане на *т* също би могло да даде *Балач*.

В селото има две фамилии, носещи името **БАРБОЛОВ** (рум. **Barbu**) – едната е в Куле махала, а другата – в Калугер махала. С варианти *Барбулов* и *Барбалов*, името спорадично се среща в Северна и Западна България. То е производно от мъжкото лично име *Барбол* // *Барбул*, което се смята за румънско, където има и съкратен вариант *Барбу* и освен като лично, се явява и като ФИ (*Barbu*). Мотивиращата му основа се свързва с рум. *barbă* < лат. *barba* ‘брада’ (Ковачев, 1995: 67) + суф. *-ол* (Илчев, 1969), образувано по подобие на *Радул*, *Драгул*, *Тихол* и др. под., които според някои учени са следи от румънско влияние в български език. Ст. Младенов обаче категорично отхвърля това мнение и твърди, че всъщност антропонимните формации на *-ол* // *-ул* са архаични български деминутивни антропонимни формирования, които водят началото си още от индоевропейския праезик (Младенов, 1936: 134). Опирайки се на мненията на някои румънски лингвисти (Ionescu, 1975: 58-60; Constantinescu, 1963: 20-21), Л. Селимски приема, че името *Барбул* е форма на името **Barbur*, получена чрез десимиляция ($r-r > r-l$), което се открива в днешното румънско фамилно име *Barborică* и съответства на женското име **Barboră*, “което закономерно застъпва лат. *Barbara*” (Селимски, 2006: 76). Може би Л. Селимски има право, като се има предвид, че в Грузинската митология се откриват езически синкретични божества под названията *Барбале* и *Барбол*, покровители на домашния добитък, но натоварени и с аграрни функции, които впоследствие са заместени от християнската св. Варвара (Миф. Кавк.-Ибер. нар. – нет).

В Киргизия и особено в Казахстан МЛИ *Барбол*, ЖЛИ *Барбола* и ФИ: *Барболов/а/*, където суф. *-ов* // *-ев* се явяват под влияние на руски, са сравнително често срещани, при което както външната, така и вътрешната структура на името са ясни за всеки киргизец и казах. За тях името *Барбол* е съставено от компоненти *бар* и *бол*, които се явяват две форми на един полисемантичен и многофункционален глагол. В своя киргизско-руски речник К. К. Юдахин отбелязва: **бар 1** ‘имеется, есть; наличие чего-л.; <...>; 2. (чаще колунда бар), имущий, богатый; Базар – барга таттуу, жокко – ачуу (погов.) ‘имущему – базар сладок, неимущему – горек’; колунда бар киши ‘состоятельный, зажиточный, богатый человек’ ’ (Юдахин, 1965, I:108) и **бол-** ‘1. быть, становиться, делаться; случаться, происходить; <2; ...; 13...> ◇ бол! ‘живо!’; болду ‘разбира се!

Решено!’>’ (Пак там: 141). Той представя и изразите: **бар бол (унуздар)**! ‘будь/те/ здоров/и/!; спасибо!’ (ответ на приветствие или на доброе пожелание); *бар болсун* ‘нека има’ и др. (Пак там: 108-109). В казахски *бар* също означава ‘есть; иди; има; е; естество’, а *бол!* – ‘живо!’. Думата се използва и като първи компонент в словосъчетания, където смисълът е ‘всичко, всички’. Изафетът **бар болу** обаче означава ‘бытовать; заключаться; значится; имется; располагать; существовать’ (Бектаев, 2001:89; 104). Формата *бар* в значение ‘има, е, съществува’ и словосъчетанието **бар болу** в значение ‘съществува’, се открива и в казанския татарски език (Ганиев, 1997:146; 603). Думата *бар (bar)* със значение ‘е, има’ и нейната форма *бол-* (*bol-*) ‘2) има; в наличие е; съществува’ е регистрирана още в старотюркски паметници (ДТС, 1969:83; 111). Формата *бол-* (*bol-*) ‘/да/ бъде’ се открива и в един уйгурски паметник от VIII в., написан с руническо писмо (Малов, 1959:93). В съвременния уйгурски език тези форми се явяват под облиците *пар* ‘есть’ и *пол* ‘быт, сделаться, делаться’ (Малов, 1957:87; 93), като *пол* се открива и в алтайски (Баскаков, 1958:37). Техните съответствия в турски са: *var* ‘1) има, съществува; *var kuvvetiyle* ‘с всички сили’; 2) имот, имане, състояние’ и *ol/mak* ‘1) ставам, бивам; 2) бива, съществува <...>’, а словосъчетанието от двете форми *var olmak* ‘съществувам’. Вторият компонент се среща и при други имена, напр.: тюрк.-татар. ЛИ *Бикбул* ‘1) Бъди силен, здрав; 2) Стани, бъди господин’.

Изнесените факти дават основание да се твърди, че името **Барбол** по произход е тюркско и означава ‘бъди, пребъди, съществувай (= бълг. *Будин*)’, а може би ‘бъди здрав (= *Здравко*)’ или ‘бъди богат’, т.е. това е едно пожелателно име. Обстоятелството, че то не се открива в турски под никаква форма, означава, че в български и румънски е твърде старо, т.е. то битува тук от т.нар. предтурски тюркски период.

ФИ **БЕРКОВ** (рум. *Berku*), вероятно е производно от ЛИ *Берко* (< *Беро* < *Бер/и/* + *о*, съкр. от *Беримир*, *Беривой* (Ковачев, 1995:72), от което логично се получава ФИ *Берков*. Но имайки предвид езиковата ситуация в селото и на фона на другите имена, то би могло да се изведе и от румънските омоними *berc1* ‘горичка’ и *berc2* ‘късоопашат, без опашка’. Въпреки това, по-вероятно е то да е от ст.тюркск. прил. *berk* ‘1) силен; 2) могъщ, имащ власт’, откъдето и *беркут* ‘скален орел’,

който е символ на героизъм, смелост, сила и власт. Името *Berk* е запазено в турската антропонимия. При казанските татари и удмуртите има и ФИ *Беркутов* (Тат.им.), което е аналогично на българското ФИ *Соколов*. Следователно *Берк* е пожелателно име за момче при тюрките и в частност при турците, чрез което родителите желаят на чедото си да бъде силно и смело (като беркута).

ФИ **БИКОВ** (рум. *Biku*) най-вероятно е възникнало като прозвище от името на животното *бик*. И все пак не би трябвало да се изключва напълно вероятността в основата му да е легнала старотюркско-татарската титла *бик*: *Би ~ Бик ~ Бек* ‘княз, повелител, началник, ръководител, глава, стопанин, господин’, която първоначално се използвала като военен термин и впоследствие се трансформирала в антрополексема, която проявява активност при образуването на сложни по състав ЛИ още в сттюрк. епоха, напр.: при башкирците *Бикбулат*, *Биккул*, *Бикмет*, *Бикташ*; в кар.-балкар. *Бика*; при татари, марийци и удмурти *Бикбай*; *Бикбарс* (срав.: *Барсби*, *Барсбек*); *Бикбатыр* (което марийците са заели от болгаро-татар.); *Бикбау*, съхранено във фамилията *Бикбау*, *Бикбауов*, *Бикбов*, *Бикбаулов*; *Бикбирде*, *Бикбуга* ‘сттюрк.-татар. обредно име *Бик* ‘княз, господин’ + *буга* ‘бик’; *Биктархан* // *Бектархан*; *Бикташ* ‘обредно име – здрав камък; твърд, като кремък’, запазено във ФИ *Бикташев*, *Бикташев* и др. (Тат.р.). Смята се, че всички тези имена са старотюркски. В случая тюркската лексема *бик* се явява омонимична по отношение на славянската *бик*, която би могла да се използва като прякор с преносно значение ‘силен, здрав (като бик)’ или означава, че основателите на рода са имали бик, който не е особено разпространен в района. Към връзката на ФИ *Биков* с тюркската титла *бик* насочва етимологията на ФИ *Мързов* (вж. по-долу).

Най-вероятно старотюркско е и ФИ **БУЕВ** (рум. *Buiu*). ЛИ *Бую* // *Буьо* не е известно в селото. Но не е изключено някога да е имало такова и е дало ФИ *Був*. То обаче трудно се интерпретира етимологически. Възможно е да произхожда от българското прилагателно *буен*, но едва ли някой би пожелал на детето си да бъде буйно, освен ако все пак вътрешната структура е пожеланието “да расте буйно, да избуява”.

Близка по значение обаче е и татарската дума *буй* ‘висок/ ръст’, на която в турски език съответства *boy*, т.е. *Бую е било пожелателно

– момчето да расте високо на ръст. Фонетичната вариативност дава основание да приемем, че името е формирано на по-стара тюркска основа, а не на турска, както вероятно е *Боев*. А може би е контаминация от *буен* и *буй*. Същевременно алтайско-хакасното име *Бубай* < *бу* + *бай* ни дава компонента *бу*, който в старотюркски, турски и други тюркски езици означава показателното местоимение ‘този (тази, това, тези)’.

ФИ **ДЖАКОВ** (рум. *Geacu*) също е полиетимологично. То би могло да е от диал. *джак* ‘чувал: а) голям чувал за съхраняване на вълна (Соф.; Тет.; Котел) или б) тесен чувал или торба (Банат). Думата се открива и в рум. *geac* ‘диал. 1. цедилка за сирене; 2. ученическа торбичка’ (РБР, 1962:452). Като име обаче от семантичен аспект то е по-близо до казахското ЛИ *Жакия* (*Джакия*) ‘дългожител’.

ФИ **КОТАНОВ** (рум. *Kotanu*), под формата *Котяну* (*Kotiani*), съществува в румънската антропонимия. Ст. Илчев го извежда от диал. *котан* ‘котарак’ [Илчев, 1969], но тази етимология не е приемлива, тъй като в селото думата *котан* не е позната и вместо нея се използва рум. *mîță* и бъл. диал. *мачка* ‘котка’. Регистрираното в старотюркските паметници ЛИ *Qotan* // *Qutan* (ДТС, 1969:461) и *Кутан* със значение ‘щастливец’ при казанските татари (Тат.им.) ни насочва в друга посока. Те напомнят за известния от историята *хан Котян* (*Хан Котян* / *Котян Сутоевич Тертероба*) – предводител на куманите, които в съюз с 80 хил. руска войска на неговия зет Мистислав Мистиславич (княза на Киевска Рус) участват в битката при Калка (31 май 1223) срещу татаро-монголите. Регистрираните фонетични варианти на името на *хан Kotyan* // *Kotjan*: *Koteny*, *Köten*, *Kötöny*, *Kutan*, *Kuthens*, *Kuthen*, *Kuethan* и дори *Zayhan* подсказват различното му произнасяне при другите народи и отделните тюркски народи и диалекти. То е сложно по състав и се състои от *Кот* (*Кьот*, *Кут*, *Кует*) + *хан* (> *ан* // ‘*ан*’), където вторият компонент е познат като термин, който е приел и функцията на антрополексема в тюркските езици (напр.: тур. *Орхан*, *Бурхан*; тат. *Гомерхан*, *Кадерхан*; в каз. *Адильхан*, *Исахан* ‘Иса = Иисус’ и т.н.). Първата част на името под формата *Qut* е фиксирана в ст.тюрк. и като самостоятелно ЛИ, но също се използва и като антрополексема: *Куттумак* < *Кут* + *Тумак*; *Кутуй* и диал. вар.: *Кутай*’ < *Кут* + -уй / -ай/ ‘щастлив човек’, запазено при казан. татари във ФИ *Кутыев* (*Котыев*), *Кутаев* (*Котает*), при

татар. и башкорт. мишари (мещеряки) във ФИ *Кутуев*, а *Кутыев* се среща и в руската именна система, където е заето от тюркските народи; *Кутук* 'щастие' > ФИ *Кутуков* (*Котыков*) при казахи (и руснаци) и т.н. При казахите е съхранен и вариантът *Куат* 'могъщ, силен, влиятелен, мощен, властелин, значителен, непобедим, устойчив, надежден'. Значенията на ст.тюрк. име *Кут* (*Qut*) и неговите производни са в семантична връзка с омонимните лексеми *Qut* I '1) душа, дух; жизнена сила. 2) щастие, благодат' и *Qut* II '1) щастие, благодат, благополучие; 2) достойнство, величие' (ДТС, 1969:471-472). Тези факти са доказателство, че името *Котане* е архаично тюркско и още в този период вариантите *Котан*, *Котян* и *Котен* са съществували успоредно в различните тюркски езици.

Тази етимологична интерпретация се отнася и към ФИ **КОТОЕВ** (рум. *Cotoiu*). Въпреки че ЛИ *Котой* не е регистрирано в български и румънски, то вероятно е съществувало. Доказателство за това са казан. татар. варианти на ЛИ *Кутуй* и *Кутай* 'щастлив човек'. Следователно, *Котоев* и *Котанов* са формирани съответно от изчезналите ЛИ *Котан* // *Котян* и *Котой*, които от своя страна са производни от един корен *кот* с различни наставки: *-ан* / *-'ан* / и *-ой*. Първичното значение на ФИ *Котойу* в говора на с. Златия е загубено, поради което по народна етимология то се свързва с влашката дума *cotoi* (*котой*), която означава 'пилешко бутче, кълка'.

Към тази група имена в с. Златия се отнася и родовото име **КОЛЧАГОВ** (рум. *Colciagu*) регистрирано и в с. Долни Цибър като *Колчаков*. Според Ст. Илчев то произхожда от диал. *колчак* 'обточена с гайтан пришивка на дреха' < тур. *kolçak*. Но тази дума в говорите на Златия (влашки и български), както и в говора на съседните българоезични села, не е позната. Същевременно името напомня за организатора и водача на белогвардейците в Русия *Колчак* – един от потомците на *Илиас Колчак-паши* – турски военачалник от кримско-татарски произход и основоположник на този род. Едва ли нашите *Колчагови* имат връзка с този татарски род, но родовото им име несъмнено е същото. Вероятно е образувано от ст.тюрк. корен *Кол* + тюркския деминутивен афикс *-чак* / *-чаг*'. Първият компонент се открива и в местното ЛИ *Коланчо* (< ст.тюрк. ЛИ *Qolan* (ДТС, 1969:454) + бълг. умал. суф. *-чо*), познато

и в хакаски под облика *Колон*, а в алтайск-хакаски – *Кулун*. Фонетичният вариант *Qulan* на *Qolan* дава основание да се допусне, че в нашия случай *кол* е вариант на тюрк.-татар.-монг. *Кул* ‘раб божи; приятел, спътник; работник, орач, воин’, която е и една активно употребявана антрополоксема в тюркските езици. Замъглената вътрешна структура на името *Колчак* показва, че води началото си от предтюркския тюркски период.

ФИ **МЪШОВ** (рум. *Mîșu*) явно е съставено от компонентите *мъш* + *-ов*. Вторият компонент е ясен, но първият едва ли е фонетичен вариант на *мъж*. В същата позиция той се открива в ст.тюрк. ЛИ *Mîšan ħan* (ДТС, 1969:346), в карач.-балк. ЛИ *Машиак*, *Машимай* (вер. > бълг. *Мишайков*) и в хакаски: МЛИ *Мачай*, *Мычай*; ЖЛИ *Мачок*. Същата морфема се среща като втори компонент в тюркски ЛИ – при казан.тат.: *Калмъш* // *Калмаш* ‘този, който остава цял и невредим’; при татар. мишари ФИ *Туктамъш* (< ЛИ *Тукта* ‘спри’ + *-мъш* ‘?’) ‘нека смъртта или раждането да спре’ (давало се в семейства, където често умирали или се раждали деца) (Тат.им.); мамлюк. *Итмиш* ‘действащ, енергичен, предприемчив’ < *ит* ‘куче’ + суф. *-мъш* // *-миш* и др. А. Х. Халиков представя една руска фамилия с тюркското име *Карамъшеви*, където според Баскаков *карамъш* ~ *корумуш* е ‘защитаващ’, т.е. защитник (Халиков, 1993:78). Тези имена явно показват, че става въпрос за две омонимни морфемии. Тази, която се явява като първи компонент е коренна морфема, а тази, която се намира в крайна позиция е словообразователен афикс. Значението им обаче остава неясно. Коренната морфема се открива в езика на жълтите уйгури като просто съществително *мыш* (*mîsh*), и в производното *мышык* със значение ‘котка’. Явно това са по-стари форми, от които са образувани тур. *taşka* и унг. *macska* ‘също’ (с преглас *ы* /*i*, *i*/ > *а*, вероятно под влияние на суф. *-ка*). Изглежда, G. Decsy е прав като твърди, че диалектната дума *мачка* ‘котка’ е заета в славянските езици (БЕР, 3:697). Не е изключено това да е една и съща дума, приела, както много други в тюркските езици, ролята на антрополоксема. При всички случаи това е едно архаично име, чиято вътрешна структура е замъглена, но едва ли трябва да остава съмнение в тюркския му произход.

ТЕЛЕЦОВИ (рум. *Telețu*) е род от фамилията *Дуцови*. В селото и в румънски няма лично име *Телец*, нов българската историография под това име е представен един български хан (762-765) от рода *Угаин*

(ККСБ, 1994:360). Априори възниква аналогията със славянската дума *телец*. В селото дори се разказва едно предание, че този род е имал много едър рогат добитък, но една пролет, след като извели добитъка извън селото за летуване, изведнъж станало много студено и телците измрели. Оттогава те се наричат *Телецови*. За името на хан *Телец* има редица етимологии, представени от Б. Симеонов (Симеонов, 2008:164-165). Самият той смята, че в “Именника...” името не е предадено правилно, че всъщност то е *Телечи* // *Тилечи* и го извежда от алтайската дума *tile* ‘побеждавам’ + агент. суф. *ĭi*, т.е. значението на името е ‘Победителя’ (Пак там). Тази етимология изглежда правдоподобна, но при казанските татари, смятащи се за наследници на волжските българи, се открива ЛИ *Телэк* (което се използва и като антрополексема) и *Телѝи* (Безертинов, 1997:428). И двете крайни съгласни могат да се озвучат и да дадат *ц* (а прегласът *ə > e*, едва ли е проблематичен). Коренната морфема се открива и в булг.-чув.-татар. ЛИ *Телай* (*Телач*, *Телаче*, *Теладже* с вар.: *Келай*, *Келач*) ‘щастие, успех’. Тук трябва да се има предвид и това, че говорът на сибирските татари и днес се приема за един “цокащ” диалект на татарская език, т.е. в който има съгласната *ц*. Може би нашето име идва от такъв диалект но в друг по-стар тюркски език и защо не от някой “цокащ” прабългарски диалект. Будаев дори приема като доказателство за наличието на *ц* в някои ст.тюрски говори името на прабългарския владетел *Алцек* (*Алцеко*), като твърди, че: “Имя Болгарского хана Альцика указывает, что носитель его разговаривал на цокающем диалекте тюркского языка. Алцык-«ал» перед, первый, цык (чыкъ) – выступать, выходить. Примечательно это тем, что диалектное деление было также в языке хазаро-болгарского союза (джабагу, забагу, ябагу). Звонкая африката (з, ц) проследживается в языке мамлюков Египта (Зенги, Зель)” (Будаев, нет). Името е регистрирано и с вариант *Алцег* (вероятно бълг. аристократ от първата половина на Х в. (ККСБ, 1994: 16). Звукът *ц* се открива и в името *Алциок* “прабълг. вожд от нач. на 30-те години на VII в. Някои учени приемат, че той е петият син на хан *Кубрат*, ...” (Пак там:16-17). Съгласната *ц* се открива и в карачаево-балкарското ЛИ *Тащи*. Всичко това дава възможност да се допусне, че името *Телец* в българската антропонимия също е архаично и води началото си от хуно-алтайския период.

ФИ **ТОЛОЛОЕВ** (рум. *Tololoiu*) би могло да се приеме за производно от ЛИ *Толо*, което се извежда от *Апостол* или *Толимир* (Ковачев, 1995: 514). Н. Ковачев е регистрирал и ЛИ *Толой* (Пак там). Но в руски диалекти в Забайкалието се открива съществителното *толой* (*толуй* // *тулай*) ‘див заек’, което е видоизменен облик на монголската лексема *туула* със същото значение (Даль, IV:412; 441). В ст.тюрк. също е регистрирано ЛИ *Tolu* < *tolu* ‘1) пълен, напълнен; 2) пълнота; 3) тегло, тежина’ (ДТС, 1969:573), което вероятно е едно и също с бълг. *Толо*. Вероятно е имало някога и ЛИ или прякор *Тололой, което звуково съответства на тюрк. съществително *toluluq* ‘пълнота’. Повторението на срички е характерно за тюркските езици, затова тази версия изглежда по-достоверна.

ФИ **ТУКОВ** (рум. *Tucă*) се извежда от румънски. Л. Селимски се съгласява с румънските ономасти, които предлагат две версии за произхода на това име (и ФИ *Тукулов*). Според едната, румънското ЛИ *Tucă*, от което е производно българското ФИ *Тукров*, е възникнало от съкращаване на умалителната форма на предполагаемото име *Dumitru-si < *Dimitrie*, а при другата – името се свързва с “*tătucă* ‘бащица, татенце’, с умал. суф. -*ukă* от *tată*” (Селимски, 2006:150). В с. Златия ЛИ *Тукъ* или *Туко* днес не е познато, но най-вероятно някога го е имало. За това се съди по името на историческата личност ичиргу-боил **Тук**, който е служил при хановите *Крум* (803–814) и *Омуртаг* (814–831). Името му е записано в различни варианти (като *Дукум*, *Цок*, *Цук*) и се приема за безспорно прабългарско, но без аргументи за това (ККСБ, 1994:384). В. Томашек го извежда от монг. *oq* ‘сияние, блясък’ (вж.: Симеонов, 2008:187). Б. Симеонов дава две хипотези. Той свързва името със ст.тюрк. лексеми: 1) *tük* // *tüg* ‘влас, власат’ и 2) *dok* ~ *tok* ‘тъмен, тъмноват’ или *duk* ~ *tuk* ‘пълен, дебел’ (Пак там). ЛИ *Тук* ‘сит, насищащият се; пълен, едър, цял’ и ФИ *Тукров* са запазени при казанските татари, където *Тук* се използва и като антрополоксема, напр.: *Тукбай* < *Тук* + *бай* ‘стопанин; състоятелен, влиятелен човек, господин’ (име, което се среща и при мариийците); *Тукбарс* < *Тук* + *барс* ‘тигър’; *Туккул* // *Туккол* < *Тук* + *кул* // *кол* ‘раб божи; приятел; работник, орач, воин’; *Тукбакты*, *Тукбирде*, *Тукиаһ*, *Туктархан* и т.н. (Тат. им. и др.). Производно от *Тук* е и кабард.-балк. ЛИ *Тукум*. От историята е известно и монголското име *Тук-Тимур*

– хан на Златната орда през 1396–1400 г., което ни отвежда още по-назад във времето – в периода преди разпадането на алтайската общност. Името *Тук* има и фонетични варианти *Туг*, *Токъ* – ‘пълен, едър’, от които са формирани различни тюркски имена: *Тукай*//*Тугай* (познато и при монголците: *Тукай-Тимур*, тринадесетият син на *Джучи*); *Тукан*//*Туган*; *Тугаш* (*Тугъш*, *Тугиш*, *Тугуш*) < *Тук* в значение “богат” + *-аш* > *-иш* ‘приятел, другар, дете’, запазено при татарите-мишари (мещеряки) във фамилиите *Тугашев*, *Тугушев*; *Тугайтимур*; *Тугантугды* и др. под. Много султани от кюрдската династия *Аюбиди* имали тюркски имена, едно от които е *Туг тегин* (Будаев, нет.), а *Тугбир* и *Тугиад* са имена на тюркски пълководци (Гумилев, 1988:495). Вариантът *Тог* се открива като първи компонент в казахското ЖЛИ *Тогжан* ‘доволна от живота, състоятелна’ и в карач.-балк. имена: *Токай*, *Токаш*, *Токлу*, *Токмаш*, *Тонош*, *Топай*. Няма съмнение, че това е едно архаично име от периода на Алтайската общност. Значението “пълен, дебел” отразява представата от онези времена за красота и сила. И в българските диалекти думата *строен* означава ‘едър, пълен, набит’ с положителна конотация. Но може би значението ‘богат’ все пак е по-достоверно.

Тази етимология се отнася и към регистрираното от Л. Селимски ФИ *Тукулов* < *Тукул* (< *Тук* + *-ул*) + *-ов*, където *-ул* наистина е както при *Радул*, *Дуцул* и т.н.

Влашкият вариант на ФИ **ЦУГУЕВ** – *Tuguiev* съществува и в румъно-молдавската антропонимия. У нас е регистриран и прякора *Цугуя*, който Л. Селимски извежда от рум. *tugui* ‘врѣх; издатына, изпѣкналысть’. В. Бутанаев обаче разказва един от митовете за произхода на тюрките, записан в китайските източници, според който един от героите се казва *Цигу*. Всъщност това е китайският вариант на името на митичния прародител на киргизците – *Киргиз* (Бутанаев, нет.). Случайност! Междуетников омоним! Може би! А може би хуните и/пра/българите също така са наричали киргизците, каквито не е изключено да е имало в техните войски. И до днес при уралските и сибирските татари се среща ЛИ *Киргизбай* > *Киргиз* ‘название на народа’ + *бай* ‘стопанин; състоятелен, влятелен човек, господин’. Изобщо за тюркските народи е нещо обикновено да кръщават децата си с етними. Известни са ЛИ като *Болгар*, *Узбек*, *Огуз*, *Ойрот*, а при бурятите е познато името *Монгол*.

Основателят на рода **ЧАЛЕВИ** (вл. *Ciale*) в Златия е някой си дядо *Чале* от фамилията Барболови в Калугер махала. Лексема *чал* в местните говори няма. Но тя се открива като антрополоксема пред различни тюркски думи в сложни ЛИ в татарската антропонимия: *Чалбай* (> *Чалбаев*), *Чалбулат*, *Чалтугай* и др., където се приема, че това е волжско-българска дума със значение ‘камък’ (Безертинов, 1997:435,427-8; Тат. им.). Това се потвърждава и от еднозначните имена, при които *чал* се замества с *таиш* ‘камък’: *Таишбай*, *Таишбулат* и т.н. Компонентът *чал* при татарските имена има и фонетичен вариант *чул*, фиксиран в имената *Чултаиш* (вол.бълг. *чул* ‘камък’ + татар. *таиш* ‘камък’, т.е. дублиране на значението); *Чултый* (*чул* ‘камък’ + монг.-тюрк. демин. суф. *-тый* > *Чултыев*).

Думата *чал* се среща в български език със значение ‘планински връх’. *Чал* се нарича един връх в Сенгелювската планина в Северна Гърция, в подножието на който селата са с българско население, а *Чала* е връх в Източните Родопи. Открива се често като втори компонент в много имена на върхове, като само в Рила те са над 10: *Равни чал*, *Студени чал*, *Сухият чал*, *Водния чал*, *Янчов чал*, *Маршики чал*, *Ченгене чал*, *Муса чал*, *Мусли чал*, *Орта чал*, *Сиври чал* и др.; най-известни в Родопите са: *Мечи чал*, *Жълти чал*, *Арап чал*; в Пирин – *Котешки чал*, *Ченгел чал*, *Демир чал*, в Стара планина – *Млечния чал*, *Юмрук чал* и т.н. Думата се открива и в турски език със значение ‘голо бърдо’ (ТБР,1962:93), а също и в персийски – ‘висок заоблен планински връх, покрит с трева за паша’ (Фиюзи, 2004:87). Землището на Златия и на десетки километри около него обаче няма върхове. Това е равнинна местност. Затова по-приемливо в случая е значението ‘камък’, както в татарски. Трудно е да се каже дали в персийски думата е заета от тюркските езици или обратно, но без съмнение тя е съществувала и в езика на прабългарите.

Следователно ЛИ *Чале* е пожелателно име за здраве, сила и богатство (Тат. им.). То е романизиран вариант на прабългарското собствено име *Чал. В български то би звучало *Чало.

Тази етимология най-вероятно се отнася и към името на историческата личност **Салан (Чалан)** – бълг. болярин, управител на земите

между Тиса и Среден Дунав в началото на Х в., фомирано с наст. *-ан* под влияние на славянското име *Камен*, което се явява синонимно.

Родовото име **ЧАНОВ** (рум. *Ceană*) несъмнено е производно от ЛИ *Чано*, както се е наричал и основателят на този род. Произходът на *Чано* се възприема като съкратено от *Вълчан* (Ковачев, 1995:562). Името би могло да се изведе и от думата *чан* < тур. *çan* ‘звънец; камбана’, която битува в българските родопски говори. В рус. *чан* и *чанак* (последната се среща и в български диалекти) ‘дървена или метална каца’ също е от тюркските езици. Но тези омоними едва ли биха могли да се свържат с името *Чано* > *Чанов*, още повече, че в говорите на селото те липсват. Всички тези версии изглеждат неправдоподобни при наличие на татарското ЛИ *Чан* ~ *Чон*, което се смята за наследник на еднаквото по звучене старомонголско обредно име със значение ‘вълк’. То се дава на момче с пожелание да бъде като вълк, да плаши враговете и злите сили. От него е формирано ЛИ *Чаньши*. При татарите *Чан* се среща и като първа част на редица ЛИ: *Чанчура*, *Чанбай* (запазено при сибирските татари във ФИ *Чанбаев*, *Чамбаев.*); *Чанбарс* ~ *Чанбарис* (последното се открива и при башкортостанските мишари (тюменци), където има и ФИ *Чанбарисов*); *Чанбулат* (*Чабулат*, *Чамбулат*); *Чангул* ~ *Чанкул* и по-рядко като втора част, напр.: *Сяньсяньчань*. Навсякъде *Чан* означава ‘вълк’ както и дублетите му *Курт*, *Бури*, *Каишкар*, които също се явяват и като антрополоксеми: *Куртай*, *Бурибай*, *Каишкарбай* и др. под. (Безертинов, 1997:435-436; Тат.им.).

Близко до това име е регистрираното в ст.тюрк. *Çaŋ* със значение на ‘собствено име и титла на китайски военачалник’. Версията за произхода от *чан* ‘вълк’ е по-достоверна поради обстоятелството, че в тюркската антропонимия формирането на ЛИ от име на животно е нещо обичайно: *Аслан* ‘лъв’, *Каплан* ‘тигър’, *Барс* ‘леопард’, *Айю* ‘мечка’, *Лачин* ‘сокол’, *Баркут* ‘беркут, орел’, *Кундуз* ‘видра’, *Буга* ‘бик’ и т. н. Тези имена при тюрките не били случайни. Те считали, че носителите на подобни имена ще имат характерните за тези животни качества. А освен това назовавали децата си и в чест на тотемното животно на племето или рода. (Будаев, нет).

Възможно е ФИ **ЧУКОВ** (рум. *Ciuku*) да е от ЛИ *Чуко*, което Й. Заимов е открил в документи от XVI в. и според него е видоизменено от

Чудо. Името е регистрирано още в старобългарски надпис под формата Тѣукоѡ и се разчита *Чюк* // *Чук*. Според В. Бешевлиев то е иранско (Бешевлиев, 1968:245), а Б. Симеонов го извежда от хуно-алтайската дума сōγ//сoγ ‘блясък, пламък’, т.е. името съответства на съвременното име *Пламен* (Симеонов, 2008:186-187).

ЛИ *Чук* се открива в татарската антропонимия, където изрично се подчертава, че то е българско-татарско по произход и означава: ‘1) многочислен, обилен (= тур. *çok* ‘много’); 2) название на езически празник, който още се празнува от покръстените татари’. Празник *Чук* отбелязвали също чувашите и удмуртите. С името *Чук* се наричали родени в този ден момчета. Назоваването на децата с името на празника, в който са се родили, е обичайно явление при тюрките. То не е чуждо и в нашата обредна практика, където вероятно е унаследено от прабългарите. Оттам и изрза: *То* (детето) *дойде с името си*., т.е. ако се роди, например, на Никулден, ще се казва *Никола* /*Николина*/. Името *Чук* е фиксирано и в татарските ФИ *Чуков* и *Чукин*. Използва се и като антрополексема, напр, в карачаево-балкарски, казан.татарски и марийски *Чукай* < *Чук* + *-ай* (суфикс, изразяващ повелителен призив-обръщение); в татарски *Чуххан* < *Чук* + *хан* (Тат. им.) и др. Следователно *Чуко* е славяно-българска адаптация на архаичното тюркско-българско име *Чук*, което в Дунавска България е загубило значението си, поради което е било отхвърлено. Но споменът за него се пази във ФИ *Чуков*.

ЛИ *Умар* от което най-вероятно е производно ФИ **УМАРСКИ**(рум. *Umaru*), в селото не е регистрирано, но явно в едно по-далечно минало е съществувало. За това говори името на хан *Умор* // *Умар* от “Именник на българските ханове”. Името в разни варианти е разпространено сред персите и други азиатски и кавказки народи, включително тюркски. ЛИ ‘*Омар* // ‘*Umar* е регистрирано още в ст.тюрк. паметници (ДТС, 1969: 169). От историята е известен *Умар Кара-хан* от династията на Караханидите, който през XI в. е каган на Седморечието и Източен Туркестан. До днес при казанските татари името е съхранено под обличията *Гумар* // *Гумер* с диалектни варианти *Умар*, *Омар* (също при казахи, дагестанци., крач.-балкарци и др.), а фонетичния вариант *Кумар* – и при сибирските татари, където се използва и като антрополексема. От *Умар* в кан.татар. е производно *Умаркай*. *Умар* // *Омар* в казахски и татарски се отнася

към арабските заемки [Казах.им.; Тат.им.]. Б. Симеонов обаче търсейки корените му в алтайските езици, открива ЛИ *Uma* в уйгурски и други думи от монголски и бурятски с корен *ит*, към които се отнася и името на богинята-майка *Умай* при древни алтайските народи. Опирайки се и на изследванията на Расанен, той приема, че името *Умар* // *Омар* води началото от предтюркския алтайски период и е образувано от корен *ит* – ‘надявам се’ + *ар* ‘човек’, т.е. ‘надежден човек’ (Симеонов, 2008:166).

Наличието на думата *гумер* ~ *гумар* ‘живот, житие (времето от раждането до смъртта), живеещ’ (Тат.им.) в татарски също предполага тюркски произход. Като ЛИ *Гумар* ~ *Кумар*, *Умар* ~ *Омар* при тюркските народи се дава с пожелание за дълъг живот на новороденото и следователно, съответства на българското ЛИ *Живко*. При всички случаи в района на Златия то е дошло чрез някой тюркски народ от пред турския период. От по-късно време, от Османския период вероятно е вариантът на името фиксиран в старото име на с. Ботево *Омер махала* (*Омер мала*) намиращо се недалече от Златия. То най-вероятно отразява името на някой турчин, който е бил собственик на чифлик около селото.

Сред фамилиите имена в с. Златия се откриват и две, които несъмнено са формирани от персийски заемки. Едното от тях е ФИ **МЪРЗОВ** (вл. *Mirzā*), производно от разпространената сред тюрките, включително и сред волжските българи, благородническа титла *мърза* // *мурза* // *мирза* ‘син на емира, принц; благороден, знатен’ (Илчев, 1969; Тат. им.). В някой тюркски езици тя се явява и като активна антрополоксема, която се използва и като първи, и като втори компонент при формирането на сложни ЛИ. При турците обаче тя не се открива, което категорично означава, че в говорите на селото тази титла е попаднала преди османското владичество, а от друга страна, в другите тюркски езици, чрез които е попаднала и на наша територия, тя е старинна заемка.

ФИ **РУСТЕМОВ** (рум. *Rustemu*) явно е производно от староперсийското ЛИ *Рустем*, което обаче самостоятелно не съществува в селището. Но името на героя от персийския епос е широко разпространено в тюркските езици и литератури. Несъмнено ЛИ *Рустем* ‘силен, мощен, богатир, храбър, едър на ръст’ (Каз. им.) в тях е архаична заемка. Не ни е известно от кой тюркски народ е наследено в селото, но едва ли това са турците. Най-вероятно то е донесено от прабългарите.

Анализираните фамилни имена в с. Златия имат сложни етимологии и дори са полиетимологични. Сред тях се откриват и още по-сложни и интересни за интерпретиране имена. С неясна етимология са например: *Бодянов, Бънков, Войтишеви, Вътов, Гльонцов, Жижев, Клечоков, Съменов* и др., които изискват много по-задълбочен анализ. Но и представените по-горе имена явно подсказват наличие на тюркски по произход ФИ в ономастичното пространство на селото, където ярко се открояват на фона на румънските и славянски имена.

Датирането на тези тюркски имена също е сложно. На пръв поглед е логично да се приеме, че последните са остатъци от турците, които идват в района сравнително късно (след XV в.) или от кримски и ногайски татари, разселвани от турците в Ломско и Видинско през XIX в. (след Кримската война), но само до Вълчедръм. В народната памет на жителите на Златия обаче не са съхранени никакви спомени за наличието на каквито и да са турци и татари в самото село. Никой не си спомня дори факта, че макар и за кратко Калугер махала някога се е наричала *Хасан ага махала*. Няма и ексталингвистични факти, които да напомнят за тях. Това означава, че тук наистина турци и татари не са живели. Даже и въпросният *Хасан ага* не е живял тук, въпреки че земите все пак явно са били негови владения. Турци не е имало и в селата с българоезично население Игнатово и Ботево, чиито стари имена са съответно *Карбаджа* и *Омер мала*. Вероятно тези селища са приели имената на собствениците на чифлиците в техните землища, които били турци или татари, където обаче те едва ли са живели. Всъщност, единствено в с. Долни Цибър, неизвестно кога, са се заселили турци, от които днес са останали няколко семейства. Заедно с тях са дошли и турски цигани, които отдавна са се асимилирали от влашките цигани.

Всичко това категорично показва, че представените имена са от предтурския тюркски период. Въпросът обаче от кой тюркски народ те са унаследени остава открит. Възможно е, разгледаните имена да са следи от кипчаките (кумани и печенегите). Известно е от историята, че печенегите влизат в контакти с българите и власите, а някои от тях се установяват по левия бряг на р. Дунав, още по време на Първото българско царство – VIII – IX в., а през Второто Българско царство куманите играят съществена роля в политиката на България. Писмените източници

дават сведения за участието на редица кумани в управлението на българската държава или се явяват като управители на различни области някои от които били в днешна Румъния, където също е имало не малко кумани. Несъмнено с течение на времето те са се асимилирали и, както обикновено, единствено езикът е съхранил макар и бледи сведения за тях. Това обяснява успоредиците в казахската и киргизската антропосистеми.

Най-много успоредици се откриват обаче с именната система на казанските татари. Това едва ли е случайно. Загубили своята идентичност и собствен език, някогашните Чингизханови татари постепенно се интегрират с волжските българи и се претопяват в тях, но запазват етнонима си като го налагат и на местните жители. Последните от своя страна векове преди това също са били подложени на лингвокултурната инвазия на други племена и народи. Особено голямо лингвокултурно влияние волжските българи търпят от страна на арабите, след приемането на мюсюлманството, когато наред с всичко останало те приемат и много арабски имена. Тези процеси ясно са отразени в епитафиите на волжско-българските надгробни паметници. В тях, както и в съвременния татарски език, следите от арабското влияние са много ярки, но такива не се откриват в антропонимията на с. Златия. Това подсказва, че наличието на тюркските имена тук са от преди ислямизирането на волжските българи, т.е. от преди X в., поради което не би могло да се допусне, че те са плод на татарско влияние. Напротив, тези имена при татарите са реминисценции от езика на волжските българи.

Това от своя страна е доказателство, че група от Аспаруховите българи (или може би още преди това от авари или хуни) е живяла по тези места и, че дори като цяло да не са принадлежали към тюрките (а са били някакво иранско племе), то непременно тук е имало солидни тюркски групи, които са се включили в етническия състав на средновековните българи. Спомени, легенди и предания от това време в селото няма, но един екстралингвистичен факт подкрепя това предположение. Става въпрос за наличието на следи от земния вал в землището на Златия, наречен *Окопа*, който в даден момент е очертавал западната граница на Аспарухова България. В тази връзка трябва да има предвид факта, че в няколко от анализиранияте фамилни имена се откриват лич-

ните имена на исторически личности от времето на Първото българско царство.

От друга страна използването на влашкия говор като основен до неотдавна предполага, че тези тюркски етнически елементи са били асимилирани от месното автохтонно население, несъмнено романизирани траки (или даки). За запазването на техния език допринасят честите преминавания от единия на другия бряг на р. Дунав и обратно, провокирани от различни политически и социални обстоятелства през вековете, както и заселващите се периодически нови пришълци от Влахия. При тази ситуация естествено се налага румънската лингвокултурна система.

Изследването на фамилните имена и в другите селища и изобщо цялостната им лингвокултурна система, най-вероятно ще даде още много сведения за района, а с помощта на евентуални археоложки проучвания историческата картина в този край би могла значително да се осветли, като същевременно по този начин данните за българската история ще се обогатят.

Литература

- (Баскаков, 1958): **Баскаков, Н. А.**, *Алтайский язык*, М., АН СССР, 1958, 116 стр.
- (Безертинов, 1997): **Безертинов, Р. Н.**, *Тэнгрианство – религия тюрков и монголов*, Набережные Челны, изд. “Аяз”, 1997, 455 стр.
- (Бектаев, 2001): **Бектиев, К.**, Сөздiк. Словарь. (Большой казахско-русский, русско-казахский словарь). Алмата, изд. “Алтын казан”, 2001, 704 стр.
- (Бешевлиев, 1968): **Бешевлиев, В.**, *Ирански елементи у първобългарите*. // Антично общество, М., 1968, с. 237-241.
- (Будаев, нет): **Будаев, Н.**, *Личные имена мамлюков* <<http://buday.narod.ru/gl3.htm>>
- (Ганиев, 1997): *Русско-татарский словарь* (под ред. Ф. А. Ганиев), М., Изд. “Инсан”, 1997, 720 стр.
- (Гумилев): **Гумилев, Л.**, *Древние тюрки*, М., 1988.
- (Даль, IV): **Даль, Вл.**, *Толковый словарь живого великорусского языка*, т. IV, С.Пет.-М., 1982.
- (ДТС, 1969): *Дрентюрецкый словарь*, Ленинград, Изд. “Наука”, 1969, 676 стр.
- (Заимов, 1988:292): **Заимов, Й.**, *Български именник*, С., Изд. На БАН, 1988, 312 стр.
- (Илчев, 1969): **Илчев, Ст.**, *Речник на личните и фамилните имена у българите*, С., 1969, 627 стр.

- (Каб-балк.им.) <<http://www.nazovite.ru/karachaevo-balkarskie/man/>>
 (Каз. им.): *Казахские имена* <<http://attar.kz>>
 (ККСБ, 1994): **Андреев, Й., Лазаров, И., Павлов, Пл.,** *Кой кой е в Средновековна България*, С., изд. “Просвета”, 1994, 400 стр.
 (Ковачев, 1995): **Ковачев, Н.,** *Честотно-этимологичен речник на личните имена*, В. Търново, изд. “ПИК”, 1995, 620 стр.
 (Малов, 1957): **Малов, С. Е.,** *Язык желтых уйгуров*, Алма-ата, изд. АН КССР, 1957, 197 стр.
 (Миф.Кавк.-Ибер. Нар. – нет): *Мифология Кавказско-Иберийских народов* - <http://www.nukri.org/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=36>
 (Младенов, 1936): **Младенов, Ст.,** *Има ли нещо румънско в имена като Радул, Драгул, Тихол и под.?* // сп. Родна реч, год. IX, 1936, кн. 3, с. 128-135
 (Никонов, 1993): **Никонов В. А.,** *Словарь русских фамилий*, М., Изд. Никонов А.А., 1993.
 (РБР, 1962): **Пенаков, И., Райнов, Ж., Паунчев, Г.,** *Румънско-български речник*, С., изд. на БАН, 1962, 1236 стр.
 (Селимски, 2006): **Селимски, Л.,** *Фамилни имена от Северозападна България. Влашки елемент*, Katowice, 2006, 183 стр.
 (Сименов, 2008): **Симеонов, Б.,** *Прабългарска ономастика*, Пловдив., Ф-ия “Бълг. ист. насл.” 2008, 262 стр.
 (Тат.им.): *Татарские имена* <<http://tatarisem.narod.ru/tatarskie-mujskie-imena.html>>
 (Тат.р.): *Татарские имена* <http://ufagen.ru/tatar_imena>
 (ТБР:1962): **Ванчев, Н., Г. Гълъбов и др.** *Турско-български речник*, С., 1962
 (Фиюзи, 2004:87): Фиюзи, Х., *Персийски думи в българския език*, С., 2004, 115 стр.
 (Халиков, 1993): **Халиков, Л. Х.,** *500 руски фамилии от българо-татарски произход*, С., 1993, 145 стр.
 (Юдахин, 1965, I-II): **Юдахин, К. К.,** *Киргизско-русский словарь*, т. I и II, Москва, изд. “Сов. энциклопедия”, 1965.
 (Constantinescu, 1963): **Constantinescu, N. A.,** *Dicționar onomastic romînesc*, București, 1963, 469 p.
 (Ionescu, 1975): **Ionescu, C.,** *Mică enciclopedie onomastică*, București, 1975, 332 p. и др.

Ст.н.с. Зоя Барболова,

Институт за български език при БАН, София;

zbarbolova@abv.bg